

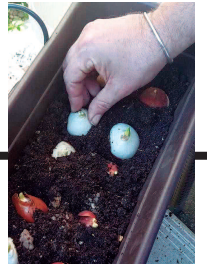
FORA VILA VERD

SUPLEMENT D'ECOLOGIA, AGRICULTURA, NATURA, PATRIMONI I CULTURA POPULAR

ALVOCATS. L'AUGE DE LA DEMANDA DE DETERMINADES FRUITES TROPICALS HA MOTIVAT QUE ELS PAGESOS INTENTIN CONREAR-ES A LES BALEARS

TULIPES. ÉS MOMENT DE PLANTAR ELS BULBS SI EN ARRIBAR LA PRIMAVERA VOLEM COMPTAR AMB UN JARDÍ ESPONERÓS I ABUNDÓS DE FLORS

Un olivar de la Serra de Tramuntana, amb una gran quantitat de marges que s'han de conservar i restaurar, generant sobrecost.

J. SERRA

LA RESPONSABILITAT DE CONSERVAR

SERRA DE TRAMUNTANA. CONVERTIT EN PATRIMONI MUNDIAL, AQUEST ESPAI SENTIT PELS MALLORQUINS COM A PATRIMONI COL·LECTIU ÉS PRIVAT EN EL 94% / LA RESPONSABILITAT DE CONSERVAR-HO RECAU SOBRE ELS PROPIETARIS / ELS GESTORS DEMANEN SUPORT DE LES ADMINISTRACIONS PER FER-HO POSSIBLE

A LA SERRA. Gestionar la massa forestal, les àrees agrícoles i el paisatge de la Serra de Tramuntana que és percebut com un bé comú, és una responsabilitat que recau sobre els propietaris de les finques. Els gestors reclamen ajudes que els siguin útils per seguir la seva tasca.

El cost de gestionar una finca

F.V.V.

La Serra de Tramuntana, tot i ser sentida pels mallorquins com a patrimoni col·lectiu, és en un 94% de propietat privada. Més d'11.000 finques de particulars que, per la complicada orografia i clima, han d'invertir molta energia, temps i recursos en gestionar les seves propietats. Gestionar les masses forestals per controlar els incendis; gestionar la terra perquè doni productes agrícoles i ramaders que, a més d'aportar aliments, configuren el paisatge únic de la Tramuntana; gestionar els elements etnològics pels quals la Serra ostenta la distinció de Patrimoni de la Humanitat. Molta responsabilitat per als gestors de la Serra, un volum ingent de feina i molts recursos per invertir.

Conscients de la seva responsabilitat però també de les seves limitacions, els propietaris de finques de la Tramuntana demanen coresponsabilitat a la societat, a través de les institucions que ens representen. Part d'aquesta coresponsabilitat es materialitza en forma de recursos via subvencions, un mecanisme que no sempre funciona ni és suficient o prou eficient.

● **Ajudes agrícoles.** Sempre ens imaginem el paisatge de la Serra com un mosaic agroforestal: zones de muntanya i bosc, però també àmplies àrees d'oliveres, vinyes, hortalisses, ovelles pasturant, distribuïdes en les icòniques marjades de pedra en sec. Aquest paisatge ja no és tan present a la Tramuntana.

La producció agrícola i ramadera a la Serra de Tramuntana, tot i haver-ne estat l'activitat principal durant segles i fins fa relativament poc, és molt complicada (i per tant, costosa) per la difícil orografia i clima de muntanya. Per això la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, a través del Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (Fogaiba) preveu unes subvencions específiques, l'anomenat "pagament compensatori per a zones de muntanya".

"L'ajuda, pretén evitar l'abandonament de la terra en zones de muntanya, on són necessàries ajudes destinades a compensar les dificultats naturals, que indemnitzen pels costos addicionals en els quals incorren els agricultors que hi desenvolupen l'activitat agrària", explica Mateu Morro, gerent del Fogaiba.

"Així mateix, amb aquesta mesura es contribueix al manteniment del paisatge tradicional balear com a part de la seva riquesa social i natural i al manteniment d'una comunitat rural viable", afegeix.

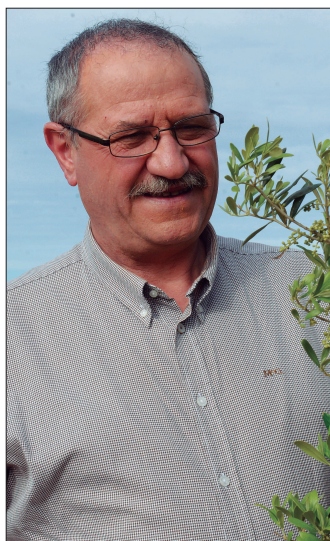
Amb aquesta línia es van abonar el 2018 més d'1'3 milions d'euros, repartits entre 166 beneficiaris, amb una mitjana d'ajuda de 7.743 euros. El 100% de les subvencions, per la seva tipologia, es concedeixen a finques de la Serra de Tramuntana.

Una altra possibilitat d'accedir a ajudes per desenvolupament rural, inclosa l'activitat agrícola i ramadera, és a través de l'associació Mallorca Rural, entitat encarregada de gestionar el programa

Les subvencions pretenen evitar l'abandonament d'una terra que costa mantenir

Acte organitzat el passat mes de novembre per l'Associació Tramuntana XXI destinat a aportar informació sobre les subvencions forestals.

Mateu Morro, gerent del Fogaiba.

Rafel Oliver, de Mallorca Rural.

Pep Mora, tècnic agrícola.

Sebastià Ordinas, d'

LEADER, del Programa de Desenvolupament Territorial de les Illes Balears. El LEADER és un programa de caràcter europeu d'ajudes per incentivar iniciatives de foment de l'activitat econòmica en el món rural. El programa, que implica tant les administracions públiques com els agents privats, es gestiona per mitjà d'una entitat social territorial, que en el cas de l'illa de Mallorca és l'associació Mallorca Rural.

"Hem posat en marxa una línia d'ajudes específica per als ajunta-

ments i la resposta que hem rebut ha estat molt positiva", explica Rafel Oliver, secretari de Mallorca Rural, "ja que 29 ajuntaments, tretze dels quals situats a la Serra de Tramuntana, han presentat les seves propostes d'actuació". Entre aquests projectes n'hi ha que s'orienten a restaurar elements del patrimoni rural, altres que apunten a una millora de la gestió dels residus, i també n'hi ha que se centren en el sector agrícola, concretament a l'impuls del cultiu de varietats locals, suport a les peti-

tes empreses de productes agroalimentaris, i altres.

Tot i que hi ha diferents línies d'ajudes per dinamitzar el sector agrícola i ramader, els pagesos de la Serra creuen que moltes vegades aquestes convocatòries no s'adapten a les seves especificitats. Així ho creu Pep Mora, tècnic agrícola que treballa a la Cooperativa de Sant Bartomeu de Sòller per oferir assessorament tècnic als pagesos associats. "La tipologia d'explotació que s'exigeix per rebre una subvenció no

als impulsades des del Govern Balear.

REPORTATGE FOTOGRÀFIC DE J. SERRA

Unió de Pagesos.

Luis Berbiela, de Gestió Forestal.

Toni Font, propietari a la Serra.

sol encaixar molt bé a la Serra", explica, "ja que normalment es concedeixen a pagesos prioritaris per tenir propietats més extenses que les que tenim aquí".

La majoria de pagesos que formen part de la Cooperativa no són prioritaris, per la qual cosa queden exclosos de moltes convocatòries. Així i tot, la Cooperativa fa una important tasca de suport als pagesos en la tramitació de subvencions, una feina de mediació entre el dia a dia del pagès i la complicada burocràcia dels des-

patxos. "La burocràcia és un problema, els terminis de pagament molt llargs", expressa Mora, que coneix molt bé els procediments administratius, però també els ritmes del camp, que no entenen de papers. "Des de la Cooperativa informam els pagesos sobre les convocatòries i una vegada a la setmana ve la Conselleria a la nostra oficina per resoldre dubtes i assessorar, així no han de baixar a Palma", explica.

Per a Mora haurien de prioritzar-se les subvencions per a ex-

plotacions (encara que siguin petites) que hagin optat per l'especialització en un producte. "Una ajuda ha de servir per generar un canvi de situació, per augmentar competitivitat", diu el tècnic agrícola, "i per ser competitiu cal especialitzar-se en algun producte". Per a Pep Mora, l'objectiu de les subvencions ha de ser arribar a no necessitar-les: "regalar doblers sense incidir en la millora del sistema agrícola ens fa dependents".

Per a Sebastià Ordines, secretari general d'Unió de Pagesos, el sistema d'ajudes actual no contempla les particularitats del sector primari a la Serra. "La Tramuntana hauria de tenir un sistema d'ajudes propi", afirma, "per incentivar els pagesos i ramaders a conservar un entorn que és patrimoni de la humanitat, i a on sabem que l'activitat del sector primari no és fàcil".

Per aquesta entitat, amb trenta anys d'història i que avui és l'organització agrària majoritària dins el món pagès de l'illa, a la zona de la Serra de Tramuntana, s'haurien de potenciar les ajudes d'extracció de biomassa controlada per tal de poder dur a terme actuacions de neteja de les zones boscoses més degradades i també de restauració de marges. En aquest sentit, veuen amb molts bons ulls que a la repartició de l'Impost de Turisme Sostenible d'enguany hi hagi una partida per la reparació de marjades.

● **Ajudes forestals.** A la Serra de Tramuntana hi ha més de 3.000 finques forestals: 35.700 hectàrees, el 68% de la superfície forestal de les Illes Balears. Es tracta de massa forestal distribuïda en gran quantitat de finques, la majoria petites: a la zona de Tramuntana (que inclou Calvià), hi ha uns 8.700 propietaris de finques forestals i agroforestals. Propietaris privats responsables de gestionar una potencial bomba de biomassa disponible per alimentar els incendis.

"L'administració no és capaç de gestionar tota la massa forestal", explica Luis Berbiela, cap del Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sol de la Conselleria de Medi Ambient, "necessitam molts gestors privats que s'encarreguin, per això intentam millorar el sistema de subvencions".

A través del Pla de Desenvolupament Rural, entre la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació (Fogaiba) i la Conselleria de Medi Ambient i Territori (direcció general d'Espais Naturals i Biodiversitat), s'està treballant per consolidar una línia d'ajudes a la propietat forestal per donar suport als tre-

balls de prevenció d'incendis, d'aprofitament forestal, de recuperació de cultius o de restauració dels seus terrenys forestals. La concreció d'aquestes ajudes, es preveu realitzar mitjançant mòduls que permetin als mateixos gestors de cada finca forestal la programació, selecció i execució dels treballs forestals que creguin més convenients per a la seva propietat, coneixent per endavant la quantia de l'ajuda i les seves condicions".

● **Una xerrada.** Per tal que el Servei de Gestió Forestal pogués explicar aquesta nova metodologia l'associació Tramuntana XXI va organitzar el passat 15 de novembre a l'Ajuntament de Mancor de la Vall la xerrada - debat titulada "Subvencions forestals a la Serra de Tramuntana".

"Amb aquesta activitat pretenem que els gestors de la Serra, aquells que tenen cura cada dia de les finques agroforestals i forestals, tinguin tota la informació sobre les properes convocatòries i obrir un debat per conèixer les seves inquietuds i dialogar sobre la viabilitat d'aquestes ajudes al territori", ha explicat la directora tècnica de Tramuntana XXI, Marta Ferriol.

A la xerrada hi van assistir més de cinquanta gestors de diferents municipis de la Tramuntana, que varen poder exposar els seus problemes per fer front als tràmits que suposen les convocatòries d'ajuts per a la gestió forestal. "Tenc tres subvencions aprovades però cap concedida", explicava un jove pagès, "si he d'esperar cinc anys que em paguin la feina, potser me n'afluixar. No tots els pagesos tenim milers d'euros per avançar". "Amb la subvenció no sobreviurem: si el producte que

traïem, sigui agrícola, ramader o forestal, té un valor, es gestionaria; si no en té, no es farà, hem de valoritzar el producte", deia un altre.

Des del Servei de Gestió Forestal creuen que el nou sistema contribuirà a agilitzar els tràmits, el ritme dels quals ve molt marcat per Brussel·les (es tracta d'ajudes concedides per la Unió Europea). "Les subvencions duren poc, el que donen és la possibilitat de dinamitzar un sector", va aclarir Berbiela a la xerrada a Mancor, "si el sector no sap engranar-se en el mercat, mor, i així haurem fracassat amb les subvencions".

"Hem de valorar l'oportunitat que ens donen: no és el mateix generar dinàmica empresarial amb 2 milions d'euros (pressupost per la propera convocatòria de subvencions forestals) que sense ells", afegí el tècnic de la Conselleria.

ETNOLOGIA.

Un altre àmbit per al qual els gestors de la Serra de Tramuntana demanen millorar el sistema de subvencions és el que té a veure amb el patrimoni i els seus elements etnològics, precisament allò que la va fer mereixedora del reconeixement de la UNESCO.

CONSORCI.

"El Consorci de la Serra de Tramuntana convoca ajuts públics per a la conservació d'elements etnològics i per a la recuperació agrària", explica Pep Bernales, cap de servei del Consorci, "així, pretén incentivar la implicació de la iniciativa pública i privada en la conservació i la recuperació del patrimoni natural i cultural situat dins l'àmbit territorial de la Serra."

AJUNTAMENTS.

Les subvencions del Consorci estan adreçades a particulars, entitats sense ànim de lucre, comunitats de regants i comunitats de bens amb una partida pressupostària de 400.000 euros. També hi ha una línia d'ajudes pels ajuntaments dotada amb 240.000 euros. Per a l'any 2020 s'obrirà una nova línia adreçada a empreses d'explotació agrícola per a la rehabilitació de marjades i recuperació d'espais agrícoles dotada de 100.000 euros.

BINIARAIX.

"Arreglar una paret al Barranc de Biniaraix costa molt més que fer-ho a Pina", diu Toni Font, propietari d'una finca situada en aquest lloc tan inaccessible. "Els propietaris del Barranc són molt reticents a demanar aquestes ajudes, hi ha un bagatge històric de desconfiança de l'administració. És molta paperassa, no hi ha exempcions fiscals: l'eficiència del procés no és bona", afegeix.

PAPERASSA.

"Estam treballant per alleugerir la tramitació", avança Pep Bernales des del Consorci, "som conscients que els tràmits per a demanar subvencions estan molt burocratitzats".

TRIBUTACIÓ.

Per als gestors el tema de la tributació també és un greuge comparatiu sobre el que s'ha d'actuar. "Si de la meitat que em donen jo he de donar la meitat al govern en forma d'impostos", es queixa Toni Font, "no pot ser que tingui el mateix tractament un ajut per cuidar la Tramuntana que el que has guanyat a la loteria. "Això no és un regal", diu. És una qüestió de coresponsabilitat entre els gestors que cuiden cada dia de la Serra de Tramuntana i la societat que gaudeix d'aquest Patrimoni de la Humanitat.